

Visitaforedrag Loppa 24. september 2023

Kjære Loppa menighet!

Den siste uka har jeg fått være på bispevisitas her i deres menighet. Dere har tatt godt imot meg, og jeg har fått innblikk i menigheten og lokalsamfunnet deres. Jeg var ofte i Loppa mens jeg var prest og prost i Alta. Jeg var her på visitas i 2015. Da var jeg ganske ny som biskop. Nå starter jeg på 2. runde med visitaser, og Loppa er først ut!

Siden forrige visitas ser jeg at det har vært utvikling både i menigheten og i lokalsamfunnet, samtidig som også noen samfunnsutviklingstendenser har fortsatt. Likevel er det en glede å se den optimisme og framtidsforventning som mange har hos dere her i Loppa. Takk for den gode måten jeg og medarbeiderne mine, rådgiverne Kristian Due, Rodmire Larsen og prost Øyvind Oksavik, har blitt tatt imot av dere mens vi har vært her disse dagene.

Visitass er en gammel institusjon der biskopen får komme på besøk til menigheten. Det er en tjeneste som er knyttet sterkt til hva det vil si å være biskop – nemlig å være en som ser. Biskopens tilsyn med menigheten skal være både til oppmuntring og støtte for menigheten og de tilsatte, og samtidig et uttrykk for at dere er en del av noe større – et bispedømme, og kirke, og til syvende og sist den verdensvide kirke. Denne verdensvide kirke – som dere er en del av – har som oppdrag å være med å formidle evangeliet om Jesus Kristus gjennom ord og handling – globalt – men også lokalt og konkret akkurat her vi er nå, i Loppa.

Visitassreglementet for Den norske kirke sier at en visitas den siste dagen skal munne ut i et visitasmøte, der biskopen legger fram en rapport. Dette er visitassforedraget, og i det følgende vil jeg gi dere både mine inntrykk fra visitassen, og noen utfordringer jeg anbefaler å arbeide med videre framover.

Temaet for visitassen har vært «Loppas framtid». Dette er noe som er spesielt aktuelt i dagens situasjon. I forrige visitassforedrag noterte jeg at det hadde vært en merkbar reduksjon i folketallet. Denne trenden har fortsatt, og får konsekvenser for hele Loppasamfunnet, og også for menigheten både når det gjelder aktiviteter og oppslutning og ikke minst økonomi. Dette er en bekymring som har kommet tydelig fram både i møtet med menighetsrådet, ansatte og i møtet med kommunen. Jeg vil omtale dette temaet for seg om litt, men først gi dere noen av mine andre observasjoner og oppfordringer.

Dere har i mange år nå hatt ledighet i soknepreststillingen. Tidligere sokneprest og nå menighetsrådsleder Bård Jahr har vikariert mye i denne tiden, og jeg er veldig takknemlig for den innsatsen og engasjementet han har lagt ned for Loppa menighet disse årene. Det er også en stor glede ved denne visitassen å møte ny fast sokneprest her hos dere, Ånund Hardang, som begynte i april i år. Det er godt å se

hans engasjement og hvor godt dere som menighet og lokalsamfunn har tatt imot ham.

Onsdag ettermiddag møtte vi menighetsrådet i Loppa. Samtalen med dere opplevde jeg som god og konstruktiv og preget av positivitet, både i møte det dere har å glede dere over og i møte med det som er utfordrende. Det var veldig interessant at dere i forkant av visitasen laget en medlemsundersøkelse. Dette vitner om ikke bare engasjement, men også vilje til å lytte og undersøke hvordan dere best kan være kirke der dere er.

Noe av det som det er knyttet både forventning og spenning til, er fremtiden for Loppa. Som dere jo vet, er dette en av de listeførte gjenreisningskirkene fra etterkrigstiden, og fra bispedømmets side har vi de siste årene arbeidet for at Riksantikvaren skal ta disse inn i sitt kulturbevaringsarbeid. I fjor besøkte utsendinger fra Riksantikvaren, sammen med flere fra kommuneadministrasjonen, Loppa øy og kirke for befarung. Nå ser dette arbeidet ut til å gi resultater, for Loppa har blitt bedt om å søke midler hos Barne- og familiedepartementet til et forprosjekt for å utrede vedlikeholdsbehovet for Loppa kirke. Vi håper dette er starten på en utvikling som gjør det mulig å ta vare på en kulturhistorisk viktig kirke og et kirkested som har aner helt tilbake til 1120.

Vi snakket også om det gode samarbeidet med Alta og Talvik omkring trosopplæring i menigheten. Løsningen med at det kommer kirkelige undervisningstilsatte fra Alta og hit har vist seg å fungere godt, og en er foreløpig fornøyd med ordningen både i Alta og her hos dere. Dette gjør både at dere får en lokalt basert trosopplæring samtidig som dere kan benytte dere av personellressursene i prostiet.

Dere har også snakket om ønsket om å prøve ut Lys Våken og overnatting i kirka for de rundt 11-årsalderen, og det vil jeg oppmuntre til å prøve. Samtidig er det viktig at de tiltakene dere forsøker passer godt til størrelsen på kullene og at det er fådelt skole. Kanskje kan dere også vurdere å alternere annethvert år med Tårnagenthelg eller et annet trosopplæringsopplegg for å kunne tilby mer varierte opplegg når man slår sammen kull.

Dere har også nevnt barneklubben, og vi hører at det er mange aktiviteter som konkurrerer om tiden til barna. Her kan det være verdt å merke seg at den nye nasjonale trosopplæringsplanen for Den norske kirke som nå er på vei, nevner at det kan være aktuelt å tilby trosopplæringsaktiviteter for barn innenfor SFO-tida.

Samarbeidet mellom skolen og kirka er noe som kanskje har måttet ligge i tiden med covid og uten fast ansatt prest. Når dere nå har fått dette på plass, vil jeg utfordre dere til å se om dere kan finne gode måter å samarbeide med skolen på. I et nært knyttet lokalsamfunn er det mange sammenhenger som går over i hverandre, og kirke og skole kan samarbeide på mange felt.

Det å være kirke er først og fremst lokalt – dere er Den norske kirke her. Samtidig er dere, som jeg nevnte innledningsvis, del av en verdensvid kirke og verdensomspennende fellesskap. Å være i kontakt med dette fellesskapet kan også være med å styrke deres lokale menighetsliv. Ved forrige visitas utfordret jeg dere til å tegne en misjonsavtale med en av organisasjonene som Den norske kirke

samarbeider med. Her er det mye ressurser å hente, og særlig de små misjonsorganisasjonene er flinke til å prioritere god kontakt og å komme på besøk til menighetene de har avtale med i Nord-Hålogaland. Å tenke på dette når en opplever at ressursene ikke alltid strekker til for ens eget arbeid kan virke som en motsetning – men det er ofte slik at det er nettopp da at samarbeid med organisasjoner, og det å se en sin egen menighet i et større perspektiv, kan være både inspirerende og bidra til engasjement og retning også for det lokale arbeidet.

Vi har ofte hos oss i Norge et noe skjevt bilde av misjon som «fra oss til noen andre» - men det handler egentlig om fellesskapet i det å være bærere av evangeliet i det vi gjør og sier, lokalt her vi er, og sammen med resten av verden. Dere trenger denne kontakten like mye som de dere kan ha kontakt med. Derfor vil jeg nå nok en gang oppfordre dere til å prioritere å få i stand en slik misjonsavtale.

Torsdag morgen hadde vi møte med de ansatte i menigheten. Med en dyktig og engasjert kirkeverge på plass i Gøril Rydheim Henriksen, er dere heldige og har nå en god og velfungerende stab her. Jeg håper dere kan se fram til noe stabilitet når det gjelder ansatte i den kommende tiden.

Det er spennende å oppleve både musikaliteten og gleden organist Jonny Pettersen viser i den musikalske ledelsen, og å høre hvordan kirketjener Truls Martinsen forteller at det å være kirketjener gir gode muligheter for samtaler og tilstedeværelse for andre. Samlet virker dere som en gjeng som finner både inspirasjon og mening, og muligheter til å vise engasjement og gi omsorg det kirkelige arbeidet deres.

Dere uttrykte da også at det kirkelige arbeidsfellesskapet er et godt sted å være, med et fellesskap og en positivitet i samarbeidet, på tross av utfordringer knyttet til økonomi og at dere gjerne skulle ha vært flere. Dere har en evne og vilje til å løse ting som oppstår for å få gudstjenester og kirkelige handlinger til å gå sin gang, en egenskap som kanskje er spesiell for små samfunn som Loppa. Dette er en god egenskap dere kan ta vare på – samtidig som det også er viktig å kunne ha forutsigbarhet og rutiner.

Jeg forstår det også slik at ansatte har et ønske om å ha regelmessige stabsmøter. Her kan også videosamtaler være en løsning dersom geografien blir et hinder.

Senere denne dagen møtte vi representanter fra kommunen, ved varaordfører Ståle Sæther, kommunedirektør Remi Nilsen og Marie Lundkvist fra administrasjonen. Det er godt å se at kommunen gir uttrykk for at kirka har en verdifull plass i Loppasamfunnet. Kommunen foreslår også at menigheten kan spille en aktiv rolle i det flernasjonale samfunnet som arbeidsinnvandringen i Loppa har skapt, både ved å gjøre kirka tilgjengelig som møtearena der man kan møtes, og ved å låne ut kirka til den katolske kirke når de har prest på besøk.

Kommunen bekreftet også at det er konkrete planer om å gjennomføre overdragelsen av eierskapet av kirkene fra kommunen til menigheten, og vi drøftet utfordringene knyttet til at gravplassen i Øksfjord snart er full.

Som jeg nevnte over fører nedgangen i folketall til økonomiske konsekvenser for hele Loppa-samfunnet, og også for kirka, med merkbar nedgang i kirkesøkning på søndagsgudstjeneste og andre kirkelige aktiviteter. Kirka i Loppa har tatt sin del av

innsparingene som er nødvendig i kommunen. Men både geografien og antallet kirker i Loppa gjør at menigheten nå blir stilt overfor en meget utfordrende økonomisk situasjon, som gjør at det er vanskelig å se for seg at det er mulig å opprettholde dagens aktivitetsnivå sammen med et forsvarlig vedlikeholds nivå for alle kirkebyggene.

Jeg vil ikke fortelle dere hvordan denne utfordringen skal løses. Det er dere som kjenner deres lokalsamfunn best, og vet hva som er deres behov og prioriteringer. Men basert på det jeg har observert i løpet av visitasen, har jeg noen forslag jeg vil be dere vurdere.

Det første gjelder tjenesteytingsavtalen med kommunen. Det er behov for å gjennomgå denne avtalen, og se på nye måter en kan samvirke i hele kommunen på. For eksempel kunne en se for seg at brøyting blir lagt under kommunen og innfelt i tjenesteytingsavtalen. Det ville spare både kommunen og kirka for utgifter.

Det andre gjelder å ta i bruk systemer som gjør det lettere å styre og ha tilsyn med kirkene uten å fysisk være tilstede. Både vanninntrengingsalarmer, fjernstyring av varme og klokking er muligheter her.

Det tredje er å vurdere å flytte gudstjenester. I utgangpunktet tenker jeg ikke at det er grunnlag for å kutte i gudstjenestetallet i forordningen. Men likevel kan dere som menighet vurdere å flytte både tid og sted for gudstjenestene slik at ressursbruken blir god.

Til sist er det et behov for et tettere samarbeid med kommunen. Dere har allerede samarbeidet godt. Men jeg vil likevel utfordre til å ha faste møter mellom fellesråd/kirkeverge og kommunens ledelse særlig i forbindelse med budsjettarbeidet. På den måten kan en planlegge bedre sammen og kanskje skape muligheter for flere samarbeidsløsninger.

Jeg håper dere sammen kan finne gode måter å møte situasjonen på. Samtidig er det ikke til å komme unna de tallmessige realitetene. I verste fall kan dere i framtida komme i en situasjon der det blir nødvendig å vurdere å ta ei kirke ut av bruk. Men dere har dyktige og engasjerte folk både i staben og i samfunnet for øvrig, og jeg tviler ikke på viljen og evnen hos menighet og kommune til å finne bærekraftige løsninger som tjener dere best, både som lokalsamfunn og kirke.

Etter møtet med kommunen fikk vi komme på besøk hos Frydenbø industri i Øksfjord. Jeg ble imponert over kompetansen der, som er veldig viktig for sjønæringene i hele regionen. Ikke minst var det inspirerende å se hvordan bedriften ser seg selv som en del av Loppasamfunnet, og legger vekt på å kunne bidra med arbeidsplasser og ønsker å ha fastboende arbeidstagere. Denne måten å tenke på tar på alvor at det lokale næringslivet har positive ringvirkninger for et helt lokalsamfunn, og viser at det er både nødvendig, mulig og også positivt for en bedrift å se på seg selv som del av en større sammenheng.

Et av de store høydepunktene jeg fikk være med på i denne visitasen, fant sted på sykehjemmet ved Øksfjord helsesenter. Der er det et lite stille rom som er tilrettelagt for trosutøvelse, og her var jeg med å innvie et flott nytt alterskap sammen med

sokneprest og prost og beboerne ved sykehjemmet. Alterskapet er laget av Loppas egen møbelsnekker Alfon Danielsen, og motivene er malt av Iris Rydheim som også er herfra. Motivene på utsiden, når skapet er lukket, er både vakre og gir åpninger for å tolkes personlig uavhengig av tro eller religion. Innsiden av skapet har vakre bibelske motiver i tydelig kristen tradisjon, og når det åpnes gjør det med ett rommet både høytidelig og til et trygt sted å vende seg til Gud i gudstjeneste og bønn. Jeg er veldig glad for at beboerne ved sykehjemmet får muligheten til å bruke dette rommet, og takknemlig overfor sykehjemmet og menigheten som har fått dette i stand.

Denne dagen ble avsluttet med en allsang-kveld i kirka med Ulf-Arne Eriksen. Dette var virkelig en flott kveld, med musikk fra både salmetradisjon, visetradisjon, populærmusikk og lovsanger. Det aller flotteste med dette, var det at vi som var der, fikk være med å syngre på alle sangene, og legge våre egne tanker og liv inn i teksten og musikken. Slike arrangement tenker jeg viser en folkenær kirke, vår kirke, på noe av sitt beste. Tusen takk til Ulf-Arne som ledet denne flotte kvelden med nærhet og musikalitet.

Etter allsangkvelden var det kaker og kaffe og basar i menighetssalen, ordnet i stand av pensjonistforeningen og demensforeningen. Det var flott å se så mange frammøtte, og både praten og stemningen vitner om en livskraftig og engasjert menighet. Målet med basaren var å samle inn til ny kaffemaskin på kjøkkenet, og jeg ville ikke blitt overrasket dersom dere nådde det målet allerede den kvelden!

På grunn av tids- og kostnadshensyn ble det ikke anledning denne gangen til å besøke Bergsfjord, Sandland og Loppa øy. Jeg var i Bergsfjord og Sandland ved forrige visitas. Derfor var det hyggelig å denne gangen få anledning til et lengre besøk i Nuvsvåg på fredag.

Dagen her startet med besøk på Arctic Nuvsvåg. Det var spennende å få vite hvor populær denne destinasjonen er for turister fra både inn- og utland. Det er også flott å høre hvordan Nuvsvåg ikke bare er interessant for fisketurister, men at det også er økende interesse for skiturisme i fjellene.

Vi fikk også besøke Snarkjøp i Nuvsvåg. Det er fint å se hvordan teknologi gjør det mulig å holde åpen en nærbutikk i ei lita bygd – noe som er helt nødvendig for å holde på bolyst og tilstedeværelse. Det er oppmuntrende at det ser ut til at flere bidrar med arbeidsplasser og næring, til ei livskraftig og levende bygd, på tross av at skolen er nedlagt.

Deretter gikk turen til Nuvsvåg kirke. Jeg var med på 50-årsjubileet til kirka som prost i 2011, og det var flott å være tilbake her som biskop og se at det fortsatt er et stort engasjement for og i kirka, og ikke minst i kirkebygget. Vi fikk servert lunch, feiret en fin gudstjeneste her sammen, og fikk en staselig og hyggelig kirkekaffe etterpå.

Jeg ser hvor viktig kirka er som samlingssted for hele bygdene i Nuvsvåg. Dette er en viktig rolle som kirkene våre spiller mange steder i landet vårt, og jeg er glad for at dette er tilfelle ikke bare i Nuvsvåg, men også for de andre kirkene i bygdene i Loppa.

Gjennom det jeg har sett og fått være med på i løpet av visitasen, er det noen punkter fra det jeg nå har sagt, som jeg vil trekke fram som særlige utfordringer til dere i det videre arbeidet:

1. Loppa menighet står ovenfor særlige utfordringer knyttet til økonomi og drift i framtiden. Jeg vil be om at dere vier denne utfordringen særlig oppmerksomhet i tiden som kommer, og at dere vurderer også utradisjonelle løsninger i møte med dette.
2. Tjenesteytingsavtalen bør gjennomgås med sikte på bedre samvirke med kommunen, sammen med et tettere samarbeid med kommunen omkring budsjettarbeidet.
3. Viderefører og utvikler samarbeidet om trosopplæring med Alta og Talvik.
4. Starter arbeid med å etablere en misjonsavtale med en av misjonsorganisasjonene som Den norske kirke har et særlig samarbeid med. Misjonsrådgiver ved bispedømmekontoret kan bistå med dette.
5. Starte med regelmessige stabsmøter.

Prosten har som oppgave å følge opp de utfordringene som visitasen har pekt på, i samarbeid med menighetsråd og ansatte, og skal i løpet av det første året gjøre et oppfølgingsbesøk i soknet.

Til slutt vil jeg gjerne få takke staben, prosten, menighetsrådet og alle dere som har vært involvert i visitasen. Til menighetsrådet vil jeg gjerne formidle en stor takk for deres gode innsats. Nå er nytt råd valgt – med flere medlemmer som blir med fra forrige periode. Lykke til og Guds velsignelse i denne viktige oppgaven i menigheten! Gjennom visitasen har jeg møtt en menighet som har et stort hjerte og engasjement for kirka og lokalmiljøet sitt, som er aktive og som vil mye for framtiden i Loppa. Å se dette engasjementet er både oppmuntrende og spennende, og jeg ser fram til å følge dere i fortsettelsen.

Som dømte medlemmer av kirka har vi alle sammen del i det samme oppdraget – å være med å formidle evangeliet om Jesus Kristus i ord og handling, både lokalt og globalt. Her er det dere i Loppa menighet som har dette oppdraget – ikke alene, men sammen med resten av bispedømmet, Den norske kirke og resten av den verdensvide kirke. Guds rike velsignelse over Loppa menighet, og alle dere som bor og arbeider her.

Olav Øygard,
Nord-Hålogaland biskop